

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

ЗАПОВЕД

№ *PA-02-09* /30.04.2018 г.

ОТНОСНО: Утвърждаване на Указание за организацията на работа на Прокуратурата на Република България по преписки и досъдебни производства, образувани по съобщения за осъществено домашно насилие, за закана с убийство и за нарушена заповед за защита от домашно насилие

С цел създаване на организация за приоритетно извършване на проверка и провеждане на досъдебно производство при осъществено домашно насилие, при закана с убийство, както и при нарушена заповед за защита от домашно насилие

и на основание чл. 138 т. 1 и т. 6 от Закона за съдебната власт

ЗАПОВЯДВАМ:

I. Утвърждавам Указание за организацията на работа на Прокуратурата на Република България по преписки и досъдебни производства, образувани по съобщения за осъществено домашно насилие, за закана с убийство и за нарушена заповед за защита от домашно насилие.

II. Заповедта, ведно с утвърденото Указание и приложението към него, да се публикува на Ведомствения информационен сайт на ПРБ. Указанието и приложението към него да се публикуват и на външния информационен сайт на ПРБ.

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

Сотир Цацаров
СОТИР ЦАЦАРОВ

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

УКАЗАНИЕ

**за организацията на работа на Прокуратурата на Република България по
преписки и досъдебни производства, образувани по съобщения за
осъществено домашно насилие, за закана с убийство и за нарушена
заповед за защита от домашно насилие**

Цел на указанието

1. Настоящото указание има за цел:

- а/ създаването на унифициран механизъм за своевременна реакция при осъществено домашно насилие, при закана с убийство, както и при нарушена заповед за защита от домашно насилие;
- б/ ефективна защита на пострадалите;
- в/ уеднаквяване на прокурорската практика.

Действия при постъпило в прокуратурата съобщение

2. Когато съобщението /жалба, сигнал и др./ за осъществено домашно насилие, за отправена закана с убийство, както и за нарушена заповед за защита от домашно насилие е подадено при лично явяване на пострадалото лице в компетентната районна прокуратура:

2.1. съобщението незабавно се завежда в деловодната система на прокуратурата и се извършва справка в Унифицираната информационна система /УИС/ за наличие на преписки и досъдебни производства, касаещи пострадалия и лицето, срещу което е направено оплакването /дееца/, а по отношение на дееца - и за наличие на постановени присъди. Справката се прилага към съобщението и преписката се докладва на дежурния прокурор;

2.2. дежурният прокурор сменя писмени обяснения от пострадалия, като му предоставя възможност да попълни формуляр по образец /Приложение № 1/, съдържащ и информация за правата и възможностите съобразно конкретния случай¹;

2.3. когато по преписката се установят данни за непосредствена опасност за живота или здравето на пострадалото лице, дежурният прокурор незабавно уведомява съответното Районно управление на полицията /РУП/ за

¹ Това не изключва задължението по чл. 6 и чл. 6а от Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления и въведените с Писмо № 2951/21.10.2016 г. и Заповед № РД – 04 – 436/15.12.2016 г. на главния прокурор задължения и ред за уведомяване на пострадалите за широк кръг обстоятелства, свързани с реализиране на техни права, вкл. и извън наказателния процес.

предприемане на мерки съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи /чл. 4 ал. 2 от Закона за защита от домашното насилие/ и изпраща материалите /вкл. по електронна поща, факс и др. подходящ начин/.

3. Когато съобщението/преписката са постъпили в компетентната районна прокуратура по пощата и проверката се възлага на органите на МВР, прокурорът уведомява писмено подателя за това.

4. Когато съобщението е постъпило неприсъствено в различна от компетентната прокуратура, след извършване на действията по т. 2.1., изр. 1, прокурорът преценява неотложността на случая и при необходимост незабавно изпраща материалите на съответната районна прокуратура /вкл. по електронна поща, факс и др. подходящ начин/, по компетентност.

5. Действията по т. 2.1., изр. 1 се извършват незабавно и когато в компетентната районна прокуратура първоначално е постъпила преписка от МВР с извършена проверка по съобщение за осъществено домашно насилие, за отправена закана с убийство, както и за нарушена заповед за защита от домашно насилие. Преписката се докладва на наблюдаващия прокурор във възможно най-кратък срок.

6. Когато възлага проверка или я извършва лично, прокурорът задължително преценява необходимостта от сезиране на съответната териториална Дирекция „Социално подпомагане”.

7. Наблюдаващият прокурор, съобразно материалите по преписката в спешен порядък предприема:

- а/ извършване на лична проверка по чл. 145 ал. 2 ЗСВ;
- б/ възлагане на проверка на органите на МВР;
- в/ образуване на досъдебно производство.

Обстоятелства, подлежащи на установяване

8. Когато извършва лична проверка, възлага предварителна проверка на органите на МВР или образува досъдебно производство, прокурорът установява или дава указания за установяване, включително и на следните обстоятелства:

8.1. Кой, кога, къде, по отношение на кого, при какви обстоятелства, по какъв начин /с какви конкретни думи и/или действия/ и по какъв повод е осъществил насилие, закарал се с убийство или е нарушил заповед за защита; предприети ли са мерки за защита, евентуално – от кога, какви и с какъв резултат; има ли очевидци или документи /респ. други материали/ в подкрепа на изложените твърдения;

8.2. Дали деецът страда от психично заболяване /какво и с каква давност/ и води ли се на отчет в психиатрично заведение, действал ли е под влияние на алкохол и/или упойващи вещества;

8.3. Притежава ли деецът или юридическото лице, което той представлява или управлява, огнестрелно/неогнестрелно оръжие по смисъла на чл. 4 от Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия, както и издавани ли са съответни разрешения за това от органите на МВР;

8.4. Били ли са заведени в структурите на МВР, в прокуратурата или в други компетентни органи други сигнали с твърдения за осъществено домашно насилие, за отправени закани с убийство или нарушена заповед за защита и какви мерки са били предприети.

8.5. Присъствало ли е дете на местопроизшествието.

9. Когато постановява отказ да се образува досъдебно производство поради това, че деянието, с което е осъществено домашното насилие:

а/ съставлява престъпление от частен характер /чл. 161, чл. 175 ал. 1, чл. 218в НК/ - в постановлението изрично се указва на пострадалия, че за започване на наказателно преследване може да подаде тѣжба до районния съд по местоизвършване на деянието;

б/ не съставлява престъпление - на пострадалия се указват правата по Закона за защита от домашното насилие.

При образувано/започнато досъдебно производство

10. Досъдебното производство за осъществено домашно насилие, за закана с убийство, както и при нарушена заповед за защита от домашно насилие се провежда приоритетно съобразно методиката и тактиката на разследване на съответните видове престъпления от общ характер.

11. При осъществяване на правомощията си по ръководство и надзор върху разследването наблюдаващият прокурор за всеки конкретен случай извършва преценка на необходимостта от назначаване на експертиза, като съобразява съдебната практика².

12. При съгласуване на постановление за привличане на обвиняем прокурорът извършва задълбочена преценка относно необходимостта от вземане на мярка за неотклонение и нейния вид, както и на мерки за защита на пострадалия /чл. 67 НПК/, вкл. като съобразява справката по т. 2.1.

² Изрично и ТР № 53 от 1989 г. на ОСНК на ВС относно заканата с убийство: „За осъществяване на това престъпление от обективна страна се изисква обективизиране чрез думи или действия на закана с убийство спрямо определено лице, която да е възприета от него и би могла да възбуди основателен страх за осъществяването му. От субективна страна деецът следва да съзнава съдържанието на заканата и че тя е възприета от заплашения като действителна заплаха. Не е необходимо лицето действително да се е изплашило, а само да съществува основание, че заканата би могла да се осъществи.“

12.1. Когато в хода на досъдебното производство мярка за неотклонение „задържане под стража“ се измени в по-лека, прокурорът уведомява незабавно пострадалия и съответното РУП по местоживее на пострадалия за това.

12.2. Прокурорът осъществява постоянен надзор за точното изпълнение на указанията и за срочното решаване на случая.

Взаимодействие с други институции

13. Във всички случаи на установени данни или доказателства за осъществено домашно насилие в присъствието на или над малолетно или непълнолетно лице, на лице, поставено под запрещение или на лице с увреждания, прокурорът незабавно уведомява съответната териториална Дирекция „Социално подпомагане“.

Организационни мерки

14. Административните ръководители на районните прокуратури създават организация за точното изпълнение на настоящото указание, като:

14.1. осъществяват контрол за своевременното администриране на преписките и делата от тази категория;

14.2. лично или чрез определен свой заместник или прокурор координират взаимодействието с органите на МВР и другите компетентни държавни органи при сигнали за домашно насилие, за закана с убийство или за нарушена заповед за защита;

14.3. ежемесечно организират координационна среща между административния ръководител на районната прокуратура или определения по т. 14.2. прокурор и началниците на съответните РУП за преглед на сроковете и изпълнението на указанията по преписки и досъдебни производства с такъв предмет;

14.4. организират оповестяване по подходящ начин /на достъпно за гражданите място в прокуратурата и на интернет страницата ѝ/ на информация, предназначена за пострадали лица, а именно:

- за възможността им за достъп до медицинска и безплатна правна помощ;

- за правата им в хода на досъдебното производство;

- за компетентните органи, към които могат да се обърнат, за да получат защита за себе си и своите близки, вкл. за контакт със съответната териториална Дирекция „Социално подпомагане“;

14.5. извършват анализ на работата по случаи на осъществено домашно насилие, на отправени закани с убийство и нарушени заповеди за защита в отчетите за шестмесечието и в годишните доклади /брой проверки и досъдебни производства, срочност и ритмичност на извършването им, евентуално възникнали трудности и др./;

15. Административните ръководители на горестоящите прокуратури включват в плановете си за контролно-ревизионна дейност проверки на работата на районните прокуратури по тази категория дела и преписки.

16. Административните ръководители на всички горестоящи прокуратури и завеждащите отдели при Върховната касационна прокуратура /ВКП/ създават организация за изпълнение на т. 4.

17. Отдел 03 „Съдебен“ при ВКП събира и обобщава съдебна практиката на ВКС по категориите дела, предмет на настоящото указание, и периодично я оповестява на Ведомствения информационен сайт /ВИС/ на ПРБ.

18. Отдел 05 „Аналитичен“ при ВКП поддържа на ВИС и на външния информационен сайт на ПРБ актуална информация по т. 14.4. за нуждите на пострадалите лица.

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОБЯСНЕНИЯ

на основание чл. 145, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт

От:.....
(пострадал - трите имена)

Адрес:.....

Телефон за връзка:.....

I. Какво е осъществено

1. Домашно насилие: ДА/НЕ .....
(Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство. За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие - чл. 2 от Закона за защита от домашното насилие)

2. Закана с престъпление: ДА/НЕ.....

3. Нарушена заповед за защита от домашно насилие: ДА/НЕ.....

II. Обстоятелства по случая

- кой е извършителят:

.....
.....
(имена и други индивидуализиращи данни)

.....
(съпруг или бивш съпруг; лице, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство; лице, от което има дете; възходящ; низходящ; лице, с което се намира в родство по съребрена линия до четвърта степен включително; лице, с което се намира или е било в родство по сватовство до трета степен включително; настойник, попечител или приеман родител; възходящ или низходящ на лицето, с което се намира във фактическо съпружеско съжителство; лице, с което родителят се намира или е бил във фактическо съпружеско съжителство - чл. 3 ЗЗДН)

- кога е осъществено:

.....
.....

- къде е осъществено:

.....
(населено място, адрес – в жилище, месторабота, другаде; в МПС и пр.)
.....
.....

- описание на извършеното:

.....
(Физическо насилие: наранявания, малтретиране, причиняване на болка, както и всякакви други действия, нарушаващи физическата неприкосновеност на лицето; Психическо насилие - действия или бездействия, целящи оказване на негативно въздействие върху психиката на лицето, както и всякакъв вид въздействия, с които се влияе на емоционалната стабилност на лицето: обиди, свади, заплахи; ограничаване възможността за трудова ангажираност, за поддържане на отношения с приятели, близки и роднини; ограничения в комуникацията и социалните контакти (мобилни телефони, интернет, ограничения върху избора с кого да общува); унижение пред близки познати и роднини, пред други хора; заплахи за прогонване от съвместно обитаваното жилище; недопускане в жилището и т.н.; ограничения в упражняването на родителски права; икономически ограничения – ограничено предоставяне на общи средства, ограничаване на ползването на семейни вещи, отнемане на средства и т.н.; Сексуално насилие: принуждаване към сексуален контакт, вкл. действия, насочени към удовлетворяване на полово желание без съвкупление и т.н; друго насилие.)
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- засегнато /присъствало/ ли е дете при осъществяването му:

.....
.....
.....
.....

- засегнато /присъствало/ ли е лице, поставено под запрещение или лице с увреждания при осъществяването му:

.....
.....
.....
.....

- действал ли е извършителят под влияние на алкохол и/или други упойващи вещества:

.....
.....
.....
.....

- страда ли извършителят от психично заболяване, води ли се на психиатричен отчет, действал ли е под въздействие на лекарства:

.....
.....
.....
.....

- използвано ли е оръжие от извършителя, вероятност да разполага с оръжие и да го използва:

.....
.....
.....
.....

- предприети мерки за защита:

.....
(какви, от кого, на какво основание и пр.)
.....
.....
.....

III. Лица, запознати със случая, документи в подкрепа на изложените твърдения:

- очевидци и други запознати със случилото се:

.....
(членове на семейството, роднини, съседи, други лица, непосредствено възприели осъщественото)
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- оказвана ли е медицинска помощ на пострадалото лице:

.....
(кога, къде, от кого, изготвени медицински документи и пр.)
.....
.....
.....

IV. Информация за предходни случаи със същия пострададал и/или извършител

- предходни жалби и сигнали за аналогични случаи:

.....
.....
(време, място, орган, до който са подадени – полиция, прокуратура, съд, дирекция „Социално подпомагане“, други; резултати)
.....
.....

- издадени заповеди за защита по Закона за защита от домашното насилие

.....
(време, място, съд, който я е издал, изпълнение)
.....
.....

V. Права на пострадалия съобразно конкретния случай

- когато осъщественото съставлява престъпление от общ характер;

На пострадалия се връчва *Формуляр за правата на пострадалите от престъпления, съгласно чл. 6а, ал. 2 от Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления, за което се подписва съответен протокол.*

- когато осъщественото съставлява престъпление от частен характер;

Защита, когато осъщественото домашно насилие съставлява престъпление от частен характер

Наказателен кодекс

Чл. 161. (1) За лека телесна повреда по чл. 130 и 131, ал. 1, точки 3 - 5, за лека и средна телесна повреда по чл. 132, за престъпленията по чл. 144, ал. 1, чл. 145, чл. 146 - 148а, както и за телесна повреда по чл. 129, 132, 133 и 134, причинена на възходящ, низходящ, съпруг, брат или сестра, наказателното преследване се възбужда по тъжба на пострадалия.

(2) За престъпления по чл. 133, чл. 135, ал. 1, 3 и 4 и чл. 139 - 141 наказателното преследване от общ характер се възбужда по тъжба на пострадалия до прокуратурата и не може да се прекрати по негово искане.

Чл. 175. (1) За престъпления по чл. 170, ал. 1 и 4, чл. 171, ал. 1, чл. 172, ал. 2 и чл. 173 наказателното преследване се възбужда по тъжба на пострадалия.

(2) За престъпления по чл. 172, ал. 1 и чл. 174 наказателното преследване от общ характер се възбужда по тъжба на пострадалия до прокуратурата и не може да се прекрати по негово искане.

Чл. 218в. Наказателното преследване се възбужда по тъжба на пострадалия в следните случаи:

1. за престъпления по чл. 216, ал. 4 и 6 и чл. 217, ал. 1 и 2, когато предмет на престъплението е частно имущество;

2. за кражба, обсебване, измама и изнудване, когато предмет на престъплението е частно имущество, ако пострадалият е съпруг, възходящ, низходящ или роднина по съребрена линия до втора степен на виновния или живее с него в едно домакинство, или е настойник или попечител на виновния.

- когато осъщественото не съставлява престъпление.

Защита по Закона за домашното насилие, когато осъщественото домашно насилие не съставлява престъпление

Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство. За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие.

Отговорността по Закона за домашното насилие не изключва гражданската, административнонаказателната и наказателната

отговорност на извършителя.

Защита по този закон може да търси всяко лице, пострадало от домашно насилие, извършено от: съпруг или бивш съпруг; лице, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство; лице, от което има дете; възходящ; низходящ; лице, с което се намира в родство по съребрена линия до четвърта степен включително; лице, с което се намира или е било в родство по сватовство до трета степен включително; настойник, попечител или приеман родител; възходящ или низходящ на лицето, с което се намира във фактическо съпружеско съжителство; лице, с което родителят се намира или е бил във фактическо съпружеско съжителство.

В случай на домашно насилие пострадалото лице има право да се обърне към съда за защита.

В случаите, когато има данни за опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде и молба до органите на Министерството на вътрешните работи за предприемане на мерки съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи.

По искане на пострадалото лице всеки лекар е длъжен да издаде документ, в който писмено да удостовери констатираните от него увреждания или следи от насилие.

Мерките за защита от домашното насилие са: задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие; отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда; забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдиш на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда; временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето; задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми; насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване.

Компетентен да наложи мярка за защита е районният съд по постоянния или настоящия адрес на пострадалото лице.

Производството по издаване на заповедта може да се образува по молба на: пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст или е поставено под ограничено запрещение; брат, сестра или лице, което е в родство по права линия с пострадалото лице; настойника или попечителя на пострадалото лице; директора на дирекция "Социално подпомагане", когато пострадалото лице е непълнолетно, поставено е под запрещение или е с увреждания.

Молбата е писмена и съдържа: имената, адреса и единния граждански номер на молителя, адреса на дирекция "Социално подпомагане"; в случай че пострадалото лице не може или не желае да разкрие постоянния или настоящия си адрес, то може да посочи друг адрес; имената и настоящия адрес на извършителя или друг адрес, на който може да бъде призован, включително телефон и факс; данни за семейната, родствена или фактическата връзка между пострадалото лице и извършителя; датата, мястото, начина и други факти и обстоятелства за извършеното домашно насилие; подпис.

Към молбата се прилага и декларация от молителя за извършеното насилие.

Съдът по искане на молителя служебно изисква за извършителя справка за съдимост, справка за наложени мерки по този закон и удостоверение дали се води на психиатричен отчет.

Молбата се подава в срок до един месец от акта на домашно насилие.

При подаване на молба не се внася държавна такса.

При отказ за издаване на заповед или при отмяна на заповедта, държавната такса и разноските по делото се заплащат от молителя, освен когато молбата е за защита на лица, които не са навършили 18-годишна възраст, както и на лица, поставени под запрещение, или лица с увреждания.

Дата:.....

Подпис:.....